

Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Johan E. Andersson*Härad: *Färs*Adress: *Box 75, Östaby*Socken: *Östaby*Berättat av: *Albertina Engström*Uppteckningsår: *1935.*Född år *1858* i *Healmis*

Uppteckningen rör	sid.
<i>Julkärrar.</i>	<i>1.</i>
<i>Healm på golvet julafton.</i>	<i>1.</i>
<i>Väggarna kalkades till jul.</i>	<i>1.</i>
<i>Brännvinets användning v. julen.</i>	<i>1.</i>
<i>Taket i stugan ströks m. halvblod.</i>	<i>1-2</i>
<i>Belysning, - "kvastickor."</i>	<i>2.</i>
<i>Kvaftepuor v. julen, - äta senap med matsked.</i>	<i>2.</i>
<i>De främmande hade ett gvoft bröd med sig till varje medlem i familjen.</i>	<i>2.</i>
<i>Udda nek - bättre skörd</i>	<i>3.</i>

Skriv endast på denna sida! o. eväntom.

7 sid.

4617.

	sid.
Jubaspöken.	3.
Felixgubbar.	3.
Kasta in jubaknuta.	3.
Jubkalas.	3.
Nyårsuden: Stäpa bly.	4.
" Lända linsjus.	4-5.
" Låta vinden blåsa upp	
" psalmboken.	5.
" Sticka in nål mellan	
" bladen i en bibel.	5.
" Se sin tillkommande.	5-6.
Prata kors över dörran m. m. på	
jubaften - mot tvällen.	6.
Pröd himmel nyårsdagen bit. krug.	6.
Storn nyårsdagen, - skörden medelgod	6.
Solkenivåden nyårsdagen, - dyr tid att	
vänta.	6.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4617

Tecken t. god skörd.

sid.

6.

Hälsa första nyminnen.

7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I

4617

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Julkärnan uppsätts alltid i vissa arter, och har
dessa bruk förtjätt sedan åtminstone 100 år tillbaka
högst märkt för kommande året skänd har jag aldrig
sett man som tagit en julkärna.

På 1850-talet hedd es ett gånkt lag halm ut på gårdar
julefton, varvid alla årets folk tog sig där under natten
och låg kvar hela julemen utökades med lite mera
för varje dag. Gården utgjordes av jordgata. I denna
halm låg man under julemen högarna i rummen
brukade "maran" alltid sitta, halva till jul Små-
karna hade här i jordgatan, där de vid Västare postare
sitt vatten (1850-1860 i Sarsary. Åshaly saken). Den
stor kappan till jul med brännvin stod hela julemen
med på gårdar, där flera människor, och där man
ne drucka sig redlösa på källarna. Från timmerna slappade
bröd i brännvinet och åt sedan detta. Brännvinet skulle
fästgjöra som sägel. Tak i slagan skäts alltid
x Långhalm

Skriv endast på denna sida!

Skåne
Östra by sv.

Förs nr

II
4617

Jon G. Andersson

1935. Östra by

Peras ¹⁸⁵⁹ ~~Martens~~ ¹⁸⁵⁹ ~~Augusten~~ ¹⁸⁵⁹ ~~Kalmar~~

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

julefton med kallbad för att bli rätt, vilket ofta
nägra dagar blev alldeles svart. Som lysse att man
när duspa på kvällarna spannar, brukade kararna sitta
och kalla "kvartiker" vilka brann. När de blua var
brunna kastades ändarna i en spann vatten där de
stekte. Dessa stekar (länga smala träd bitar) täljdes
dagen innan och torrades och färvades i "luakaled"
(se laska i elskläden) Om jularna brukade man
mamma visa kraft pax genom att äta senap med
matkred. Senap bestod av s.k. Skånske senap
och skälde med med brännvin, vilket var brunn brycken
vid julen. Men som kunde äta mest senap ansågs som
starkt. (Vid julen brukade man ha en mycket främman-
de, men hade de främmande alltid i en säck på ryggen
ett gnaff bröd till varje medlem i familjen som man
räkade på. Skald även fint bröd och kakor. Brödet
i vardagslag bestod av lammkakor, palati med skaben

2

på malden på hand kvarn, uppköpt med något råg-
mjöl.)

Vid skörden trodde man alltid att om det blev en
udda med sä man sätte säden i kårar, så blev det
bättre skörd till nästa år, men blev det jämna på
kårar, så blev det sämlre skörd året därpå.

Julspåken förekom mycket här på orten redan på
1850-talet, men har under de senare åren nästan
alldeles försvunnit.

Till julen sändes i regel alltid ut på kvällen, Felix-
dagen. Detta bruk säg jag för första gång år 1898
och gånge detta i enstaka fall ännu.

Man könde julen ut, att man sätter ut minnes-
tider brukat kasta in julaknuta. Detta bruk
någar ännu på orten, fast endast bland ungdomen.
Färdigt stora julkalas hålls alltid under hela
julen, att brukade dessa ibland vara hela veckor i sträck

1111
4617

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pyärs afton fann mycket skrock i våra bygder. Se
d. 11 det sedan vi minns tiden ganska berökt att
stöpa bly för att i blyet få läsa sitt och sina närmaste
öden. När kloeken slog 12, smälte man bly i en
sked. Skeden bär man rätt hvar fött i arn, och här
best hvar gäst i arn flera gånger. Sedan blyet var smält
källas det i en skål med vatten. Blyet formade sig på
i vattnet till många olika figurer, och i dessa såkl man
sedan läsa sitt och sina enhänges kommande öden.
Formade blyet sig så det liknade en lit kista, så betydde
det död, en brudkrona, klätter o. s. v.
Allt annat bruk var att läsa "livstjus". Man steg
sig ned vid en skål med vatten. På vattenet lät man
nåtkal med små brinnande Jus. På det tvenne
nåtkal med brinnande Jus som närmade sig varandra
betydde detta, att de personer som ägde dessa Jus, de
skulle få mycket med varandra att göra. Flåta nåtkal

i Skilda, så betydde det avsnökan. Den jernens Gus
 som fortant brann ned, hon skulle fortant da.
 Ett annat bruk: Preen klocka 12 nyårsafton skulle
 man gå ut med en bit bröd i ena handen och prämbaken
 i andra handen och ett silvermynt i minnen. Man
 skulle så låta vinden blåsa upp prämbaken, medan
 man stod och blinkade upp mot himlen. Den sak
 som så kom upp, berättade om den kommande tiden.
 Skold brukade man sticka in en nål mellan
 bladen i en bibel, och läste sedan om framtida åden
 på denna sida som väder utvald.
 Berättaren av dessa uppgifter har i yngre år hört att
 flickorna nyårsafton brukade gå ut i stallet och titta
 i märket bland fjären. Fick hon först tag i en bagge
 så skulle hon bli gift innan det nya årets slut
 men fick hon tag i ett handjur, så fick hon
 gå ogift ännu ett år. Samma sagan tynde man

Skans Fars Östergöt
1935

2

4617

Udvald från C. Nilsson
150 år af födelsen för Sten
1858

KUNDS HINTEBOK
7

berren kommer efter och tjänaren heter Konnon Stana
kuar" Sedan en afton stjärnan dämrat efter månen
blir skåden daly. "Tjänaren läjer då efter berren och läjer
Konnon om att gå på Stana kuar. Så många
ruggiga dagar som det var på nyåret, så många dagar
skulle säden ligga i jorden innan den kom upp till
vären. På många platser på landet brukade man
häka värdnad, fullt på den fjärte nygårderna på det
nya året. Man häkade på ryggen så det
man lärte då olika utmärkta böner. Ständ och
olika utmärke som lärte jägare vären.
"Välkommen ryggen. Välkommen berren
med kam och kärre med sal och värme
med gat ät om hästen. Fäd ko i häst
ge häven ät gäs
Geltarna i skogen. Tröskarna på lagen
Fiskarna i Floden. Fäd ko i häst."